

Protokoll fört vid enskild föredragning

Regeringskansliet
Allmänna byrån, stabsenheten, Rk1c

Beslutande
Minister
Annika Hambrudd

Föredragande
Specialsakkunnig
Helena Flöjt-Josefsson

Justerat
Omedelbart

Nr 9

Begäran om utlåtande om utkastet till
Finlands 24:e-26:e periodiska rapport om
genomförandet av den internationella
konventionen om avskaffande av alla
former av rasdiskriminering.

ÅLR 2020/8855

8 Rk1c

Landskapsregeringen beslöt sända utlåtande till utrikesministeriet enligt Bilaga.

Hänvisning
Er begäran om utlåtande

Kontaktperson
Helena Flöjt-Josefsson

Ärende

UTLÅTANDE

Utrikesministeriet
Rättstjänsten OIK-40
PB 176
00023 STATSRÅDET

Kirjaamo.um@formin.fi
Paivi.rotala@formin.fi

Utrikesministeriet har begärt landskapsregeringens utlåtande om utkastet till Finlands 24:e-26:2 periodiska rapport om genomförandet av den internationella konventionen om avskaffande av alla former av rasdiskriminering. Rapporten sträcker sig från våren 2017 till våren 2021.

Integration

Landskapslagen om främjande av integration (ÅFS 2012:74) trädde i kraft 1 januari 2013. Den kompletteras av tillämpningsanvisningar som trädde i kraft den 24 januari 2013. Lagen och dess anvisningar omfattar främjande av goda etniska relationer mellan befolkningsgrupperna. Icke-diskriminering och likabehandling är viktiga områden för att en känsla av delaktighet ska växa fram.

Under perioden 2017-2021 har Ålands landskapsregering haft två olika program för integrationsfrämjande, det nuvarande gäller för perioden 2020-2023. Båda programmen innehåller mål och åtgärder för främjande av integration, vilka kontinuerligt ska följas upp och utvärderas. Koordinering och främjande av integration förs bland annat genom förtydligande av myndighetsansvar, skapande av nätverk och plattformar för samverkan och samarbete, rådgivning samt riktade informationsinsatser.

Fokusområden för integrationspolitiken på Åland i både det tidigare och det nuvarande programmet är tillgång till det svenska språket, utbildning, förvärvsarbete och sysselsättning, stöd till invandrarflickor och – pojkar och deras familjer, samt främjande av positiva attityder och nolltolerans mot rasism. I båda programmen står uttryckligen: "diskriminering och likabehandling är kopplad till alla människors lika värde och FN:s grundläggande konventioner och ska ses som ett uttryck för politisk vilja."

I Ålands landskapsregerings program för integrationsfrämjande 2020-2023 lyfts mänskliga rättigheter och konventioner ytterligare genom att belysas i ett eget inledande kapitel här lyfts även EU:s handlingsplan för mänskliga rättigheter och demokrati för perioden 2020-2023 lyfts.

Ålands landskapsregering har under perioden 2018-2021 varit huvudman för ett treårigt AMIF-projekt "En säker hamn – kraftsamling för kommuner, myndigheter och tredje sektorn för att utveckla samarbetet vid flyktningmottagning och integration på Åland."

Under vintern 2019-2020 utbildades 13 samhälls- och hälsokommunikatörer som samtliga har ett annat modersmål än svenska. Detta är en åtgärd för att nå ut med information på flera olika språk till personer som bor på Åland, en del av informationen handlar om mänskliga rättigheter och konventioner samt lagstiftning kring diskriminering.

I Ålands nya landskapslag om barnomsorg och grundskola tydliggörs i en icke-diskrimineringsparagraf (5§) att: "Alla barn och elever har rätt till en likvärdig barnomsorg och grundskoleutbildning utan trakasserier och mobbning oavsett kön, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck, funktionsnedsättning, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning eller annat skäl." Ålands landskapsregerings läroplan för grundskolan utökas hänvisningarna till mänskliga rättigheter och konventioner i samband med att de uppdateras 2021.

Upplevd diskriminering

Integrationsarbetet på landskapsnivå omfattar uppföljning och utvärdering. Som ett led i detta beställde Ålands landskapsregering en uppföljande undersökning från Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) med syfte att kartlägga situationen bland de inflyttade på Åland i en rad områden, inklusive upplevd diskriminering. Rapporten "Att leva och bo som inflyttad på Åland – nordiska och utomnordiska erfarenheter av åländskt samhällsliv"¹ publicerades i juni 2020. I denna uppgav 14 % av de 316 utomnordiska respondenterna att de upplevt diskriminering som respondenterna härrört till att de haft en utländsk bakgrund, annan nationalitet, dåliga svensk-kunskaper eller ett utländskt utseende. I samma undersökning noterades att 9% av de 305 respondenterna från Norden och med ett svenskt/skandinaviskt språk upplevt diskriminering kopplat till att de är inflyttade.

1

https://www.asub.ax/sites/www.asub.ax/files/reports/rapport_2020_3_att_leva_och_bo_som_inflyttad_pa_aland.pdf

Ålands ombudsmannamyndighet har under perioden beställt en uppföljande undersökning till den diskrimineringsundersökning som genomfördes 2010. I början av 2021 publicerade ÅSUB resultatet genom rapporten "Upplevd diskriminering i det åländska samhället".²

Rapporten visade att totalt 33 % av de 576 respondenterna svarande att de har upplevt diskriminering på Åland, vilket är något fler än i de tidigare diskrimineringsundersökningarna från 2007 och 2010 (30 % respektive 28 %). I rapporten framgår att den vanligaste orsaken till upplevd diskriminering är könstillhörighet, det vill säga att personen haft "fel" kön i det aktuella sammanhanget (33 %). En annan relativt vanlig orsak är ålder, antingen att personen uppfattats vara för ung (19 %) eller för gammal (13 %). Vissa orsaker har en koppling till personens ursprung i form av språk (18 %) samt nationellt ursprung eller etnisk tillhörighet (16 %).

Åländska diskrimineringsombudsmannens verksamhet

Ur statistiken över antal kontakter till diskrimineringsombudsmannen under perioden 2017-2020 kan noteras att 13 kvinnor och 7 män, sammanlagt 20 kontakter, har kontaktat myndigheten för rådgivning i frågor som rör diskriminering på bas av etnicitet/ursprung. Det totala antal ärenden som registrerades hos ombudsmannamyndigheten uppgick under samma tidsperiod till 136 (15% under perioden var ärenden kopplat till diskriminering på grund av etnicitet.). Detta kan jämföras med tidigare rapporteringsperiod då totalt 13 ärenden av totalt 49 registrerats hos ombudsmannamyndigheten på grund av etnicitet (26,5%). Notera att antal ärenden inte likställigt med att konstatera att diskriminering ägt rum.

Antal kontakter som rör diskrimineringsärenden (rådgivning som rört diskriminering på bas av etnicitet, enligt kön och i förhållande till antal rådgivningskontakter som rört diskriminering på bas av andra grunder).

Kvinna	man		tot antal ärenden
2017	1	1	(39)
2018	4	2	(33)
2019	7	2	(27)
2020	1	2	(37)

Som konstateras i rapportutkastet faller diskrimineringsfrågor under både landskapets och rikets behörighet. Privaträttsligt anställda på Åland och de som har privaträttsligt anställningsförhållande hos landskapet eller kommunerna lyder under rikslagstiftningen. Eventuella ärenden som rör diskriminering med anledning av etnicitet för dessa personer hänvisas till diskrimineringsombudsmannen i riket. Arbetet med att förnya den åländska

² www.asub.ax/files/rapport_2010_8_0.pdf

diskrimineringslagen försenades under 2020 då lagförslaget underkändes av Högsta domstolen, Ålandsdelegationen och presidenten med hänvisning till att en funktion i tillsynen saknades.

Övrig kommentar

Avslutningsvis konstaterar landskapsregeringen att uttrycken för främlingsfientlighet i den offentliga debatten på Åland kräver fortsatt utveckling, arbete och åtgärder för att främja likabehandling och förebygga diskriminering, samt främja goda etniska relationer och integration inom landskapet.

Minister

Annika Hambrudd

Specialsakkunnig

Helena Flöjt-Josefsson